

Compromís de deontologia dels professionals del CMMB

Aprovat pel Claustre (25 de juny de 2008)
Esmenat (15 de març de 2011)

Presentació

Aquest document és fruit d'un treball realitzat per un grup de professors del Conservatori Municipal de Música de Barcelona arran d'un taller sobre deontologia on hem contrastat opinions i hem debatut sobre tot allò que ens afecta com a músics i docents. És un procés obert en el qual el claustre no únicament té la possibilitat d'expressar la seva opinió, sinó de canviar, esmenar i afegir els continguts actuals.

El fet de disposar d'una xarxa informàtica adequada per a aquesta ocasió ens ha facilitat enormement la feina. Ha estat un procés gratificant, en el qual hem pres consciència de la importància de la temàtica que ens afecta. Podem parlar d'un interès que ha anat, mai més ben dit, in crescendo. A partir de diversos materials aportats entre tots (lectures sobre ètica, filmografia, articles especialitzats...) hem arribat a un consens en uns quants aspectes que hem cregut bàsics per elaborar aquest Compromís.

Índex

PREÀMBUL	3
1. COMPROMÍS AMB RELACIÓ ALS ALUMNES	4
2. COMPROMÍS AMB RELACIÓ A LES MARES, ELS PARES I ELS TUTORS	6
3. COMPROMÍS AMB RELACIÓ A LA INSTITUCIÓ	7
4. COMPROMÍS AMB RELACIÓ A LA MÚSICA I LA SOCIETAT	9
CODA	10
AGRAÏMENTS	11
DOCUMENTACIÓ DE CONSULTA	12
FITXES DE LES CONSULTES REALITZADES A LA “COMISSIÓ PEL COMPROMÍS DE DEONTOLOGIA” (MARÇ 2011)	15

Preàmbul

La deontologia és una disciplina basada en l'aplicació d'uns valors i unes actituds que es concreten en un conjunt de normes de comportament, que orienten la conducta del professional, que l'ajuden en la seva tasca i que milloren la qualitat del treball que ofereix a la societat.

Com a docents treballem amb la música, a partir de la música i per mitjà de la música. La música en si mateixa conté molts elements per ajudar-nos en el nostre desenvolupament com a persones: és un mitjà de comunicació que s'expressa sense paraules, es relaciona amb estats d'ànim i experiències passades, pot crear fantasies mentals de tota índole, expressa emocions i permet la llibertat d'expressió, estableix relacions personals múltiples entre executants, oïdors i la mateixa música.

A través de l'ensenyament podem arribar a la música com a art i com a mitjà de comunicació d'emocions i continguts que afecten tots els individus. El quadre següent mostra aquestes relacions:

Els principis fonamentals en què s'ha basat aquest Compromís són els següents:

- Fer de la música una eina de transmissió i desenvolupament dels principals valors i actituds, tant personals com de la societat.
- Prendre consciència i ser conseqüents amb les accions i obligacions professionals de cadascú.
- Fer prevaler l'interès general per davant del particular. Aconseguir un equilibri raonable de drets i obligacions per part de totes les persones implicades.

PRINCIPALS VALORS I ACTITUDS

Amor a la música, assertivitat, atenció a la diversitat, autonomia, coherència, compromís amb la societat, cooperació, creativitat, creixement personal i professional, disciplina, empatia, entusiasme, flexibilitat, generositat, honestedat, humilitat, sinceritat, passió per l'ensenyament, respecte, sentit de l'humor...

VALORS + ACTITUDS = COMPROMÍS DE DEONTOLOGIA

La reflexió sobre com aplicar aquests valors i actituds en la nostra professió i al nostre centre ens ha portat a l'elaboració d'aquest Compromís, que entenem com una eina viva i oberta a noves aportacions que en tot moment el podran enriquir; un Compromís que, d'alguna manera, caldrà vetllar perquè sigui conegut i respectat.

Esperem que els destinataris no siguin únicament els professors del CMMB, sinó també tots els professionals i les institucions que vulguin adherir-s'hi, així com el conjunt de la societat.

1. Compromís amb relació als alumnes

El tracte amb l'alumnat, així com amb una matèria tan relacionada amb les emocions com és la música, ens exigeix una conducta exemplar, un gran respecte envers els alumnes i un compromís pedagògic basat en la comunicació i l'excel·lència.

Educació integral

- Prendre consciència que la nostra tasca envers els alumnes és ajudar a educar-los integralment, és a dir no només com a músics sinó també com a persones.
- Estar amatents per detectar hipotètics problemes personals que poden influir en l'aprenentatge.
- Fer prevaler sempre els interessos i les necessitats educatives de l'alumnat per sobre dels nostres.

Exemple per als alumnes

- Ser conscients del potencial exemple que la nostra experiència i les nostres actituds representen per als alumnes.
- Conèixer bé la matèria que ensenyem; saber reconèixer les nostres possibles mancances i promoure una millora contínua estudiant i revisant la nostra tasca.
- Donar el millor de nosaltres mateixos, ensenyant amb actitud creativa i donant-nos espais de reflexió constant.
- Fomentar la creativitat, la iniciativa, la reflexió, la coherència, la sensibilitat, l'autonomia i l'exigència personal en la nostra feina i en la de l'alumnat.
- No involucrar personalment als alumnes en la resolució de conflictes entre companys

Ús del poder

- Desenvolupar la capacitat de compartir relacionada amb la música i el seu aprenentatge. Actuar amb generositat a l'hora de transmetre els coneixements.
- Exercir amb prudència i consciència la posició de poder que ens és donada envers els alumnes i evitar coaccions o abusos derivats d'aquesta situació.
- Evitar actituds que d'alguna manera podrien ser considerades explotadores o abusives, inadequades o sexualment provocatives envers els alumnes.
- Actuar amb fermesa davant d'un ús impropis dels espais, materials i serveis, així com si observem conductes il·legals o abusives per part dels alumnes o qualsevol persona.

Comunicació

- Crear un clima de franquesa que possibiliti que tota qüestió o preocupació sigui plantejada i discutida, potenciant el diàleg i la crítica constructiva.
- Respectar la confidencialitat que mereix la intimitat de l'alumne i utilitzar amb prudència la informació que ens doni.
- Tenir cura del llenguatge utilitzat: evitar actuacions o comentaris inapropiats, ofensius o insultants que puguin avergonyir, humiliar, menysprear o degradar els alumnes, o perpetrar alguna forma d'abús emocional.

Compromís pedagògic

- Inculcar als alumnes l'amor i l'entusiasme per la música per damunt de tot.
- Tenir uns criteris i objectius clars i coherents a l'hora de plantejar l'estudi i orientar el futur de l'alumne considerant les seves capacitats i la seva voluntat.
- Assistir als esdeveniments musicals en els quals participin els alumnes i donar-los el màxim suport.
- Triar programacions adequades en cada moment, dins el programa general del curs, segons les necessitats de l'alumne.
- Tractar tot l'alumnat igualitàriament, respectant idees, cultures o personalitats diverses i evitant favoritismes per uns en detriment d'uns altres.
- Potenciar l'esforç com a eina d'aprenentatge per a l'alumnat.
- Utilitzar els recursos pedagògics necessaris perquè la classe sigui amena, dinàmica i motivadora, i potenciar la participació dels alumnes.
- Aconsellar sobre les característiques de l'instrument que ha d'utilitzar l'alumna/e i assessorar-lo en la seva compra

2. Compromís amb relació a les mares, els pares i els tutors

Família i professorat compartim la responsabilitat de l'educació, per la qual cosa hem de mantenir una relació de confiança que garanteixi l'èxit de la nostra tasca educativa.

- Respectar els drets de les famílies en l'educació dels seus fills pel que fa a les qüestions relatives als valors i a les finalitats de l'educació, per poder incorporar-les al projecte educatiu.
- Assumir la pròpia responsabilitat en aquelles matèries que són de l'estricta competència professional dels educadors.
- Evitar confrontacions i actituds negatives i ser respectuosos amb el pluralisme present en els centres i en la societat.
- Mantenir informats els pares sobre el procés educatiu dels seus fills, respondre professionalment a les seves demandes i, havent escoltat els seus punts de vista, donar-los les orientacions que els permetin contribuir adequadament a l'educació dels seus fills.
- Respectar la confiança que els pares posen en els docents quan fan confidències sobre circumstàncies familiars o personals que afecten els alumnes i mantenir sempre una discreció total sobre aquestes informacions.

3. Compromís amb relació a la institució

De relació entre els companys

El compromís de relació amb els companys té com a finalitat principal afavorir unes bones relacions entre els professors amb l'objectiu de crear un projecte d'ensenyament musical de qualitat que permeti establir la pràctica en comú d'uns valors i uns coneixements sòlids, tant humans com professionals.

Actitud

- Tractar els companys amb respecte, fomentant l'amistat i la generositat.
- Mantenir la confidencialitat de la informació que hem adquirit sobre els companys en el decurs de la nostra feina.

Comunicació

- Potenciar una comunicació empàtica i eficaç.
- Afavorir la llibertat d'expressió, deixant espais de debat als companys, sense prejudicar les seves opinions.
- Valorar positivament les situacions de desacord i respondre-hi de forma flexible i assossegada.

Treball en equip

- Crear un clima de confiança que potencii el treball en equip, mantenint una postura activa, constructiva i solidària en tot allò que fa referència a la pràctica de la professió.
- Conciliar els criteris propis amb els de la resta de l'equip docent.
- Assumir les decisions majoritàries treballant-hi com si fossin pròpies.
- Evitar situacions de competitivitat, enfrontament, menyspreu o altres qüestions que puguin enrarir un bon clima de treball.

Coneixement professional

- Compartir el nostre treball i els seus resultats amb els companys per promoure una millora contínua en l'exercici de la professió.

De relació amb la gestió de la institució

En el nostre centre, com a membre de la xarxa pública d'ensenyament, s'aplica una gestió en la qual participen directament els professors, amb diferents funcions i graus de responsabilitat. L'Equip Directiu, l'Equip de Coordinació Pedagògica, els departaments i les àrees, amb els seus representants, membres del Consell Escolar, representants sindicals i comissions diverses, estan constituïts per membres del claustre.

Tots aquests òrgans de govern i de representació són una part del sistema de gestió de la institució dins de la xarxa pública. La interrelació amb la resta d'estaments, l'intercanvi d'opinions i coneixements, en definitiva el diàleg i la bona comunicació, afavoreixen el millor funcionament del centre.

Compromís de tot el professorat

- Assistir i participar a les reunions convocades i assumir les decisions preses democràticament.
- Afavorir i respectar la llibertat d'expressió.
- Respectar el col·lectiu, els seus representants i els seus òrgans de govern per sobre de desacords personals.
- Desenvolupar el projecte educatiu de centre.
- Conèixer i complir el reglament de règim intern del centre.
- Evitar actituds de superioritat i d'inferioritat entre els companys.
- Col·laborar amb les persones que tinguin tasques directives respectant-les i donant suport a la responsabilitat atorgada.
- Vetllar pel prestigi i els interessos del Conservatori, del qual tots som sempre representants.
- Procurar equilibrar el sentit de col·laboració amb el de crítica constructiva i reivindicació davant de totes les institucions, en interès general del centre.
- Respectar el personal no docent, com a companys al servei de la mateixa institució.

Compromís de les persones amb responsabilitat directiva envers la resta del professorat

- Treballar pel consens i la bona sintonia amb el professorat.
- Portar a terme el Projecte educatiu del centre.
- Conèixer i complir el reglament de règim intern del centre i les funcions de la tasca que ens és encomanada en cada moment.
- Vetllar per la confidencialitat i la imparcialitat amb relació als companys.
- Respectar l'autonomia i llibertat dels subjectes, la seva dignitat com a persones i com a professionals.
- Impulsar la rotació de càrrecs dins dels terminis establerts.

4. Compromís amb relació a la música i la societat

La música és, a més d'un valor cultural en si mateix, un element d'integració social. És necessitat vital de les persones, agent transmissor de valors amb un potencial enorme per modificar els ànims, i apel·la a la sensibilitat espiritual i estètica, a l'experiència, a la comunicació d'emocions i a la intel·ligència abstracta.

És, per tant, imprescindible que en el Compromís de deontologia ens ocupem de la incidència de la nostra pràctica en el món que ens envolta i de com el desenvolupament de la tasca que tenim encomanada pot ser una bona contribució per a la música mateixa.

Amb relació als altres professionals

- Tractar amb respecte i consideració tots els professionals de la docència musical.
- Compartir i fer partícips els col·legues de les escoles de música dels nous programes, suggeriments i/o propostes pedagògiques que ajudin els alumnes d'aquests centres en la incorporació al grau professional.
- Mantenir relacions de col·laboració amb els altres centres d'ensenyament.
- Col·laborar amb altres especialistes de disciplines diverses que en certs moments de l'aprenentatge de la música poden orientar-nos i donar-nos una visió més àmplia.
- Potenciar l'intercanvi d'experiències pedagògiques i musicals amb altres centres del país i de l'estranger.
- Promoure la relació amb els docents que treballen amb els nostres estudiants, per exemple i preferentment, amb el professorat de secundària i batxillerat.

Amb relació a la societat

- Treballar amb un grau de compromís i d'exigència que aspiri sempre a l'excel·lència.
- Confiar en el valor i el poder de la música mateixa.
- Afavorir que l'ensenyament i la pràctica de la música contribueixin decisivament a un aprenentatge equilibrat i integral.
- Considerar-nos agents actius en el desplegament de la capacitat de comunicació i la capacitat socialitzadora de la música.
- Treballar per ser un centre obert que ofereixi un doble servei a la societat: aquell que es desprèn de la nostra missió educativa i el de crear produir i compartir música amb el nostre entorn a través de concerts i altres activitats divulgatives del fet musical.
- Comportar-nos d'acord amb aquells valors que com a col·lectiu considerem importants per tal de reeixir a transmetre'ls a la societat a través de la música.
- Fer un bon ús dels recursos materials i tenir una actitud responsable i respectuosa envers l'entorn i el medi ambient.
- Els professors ens comprometem a no fer tractes comercials en el Centre i a quedar al marge de tota especulació per part dels comerciants d'instruments i d'altres objectes relacionats amb la nostra professió, així com a no acceptar remuneració per classes extres.

Coda

Per tal de poder disposar d'un document pràctic, amb possibilitat de renovació i receptiu a noves aportacions, proposem la creació d'un protocol d'accions on es puguin reflectir situacions i solucions que sovint ens afecten en el transcurs de la nostra feina. A més, pensem que pot ser una eina de consulta de gran utilitat per al centre.

També proposem la creació d'una comissió de professors elegida pel claustre del CMMB amb les finalitats següents:

- Emetre opinions i recomanacions respecte a qüestions d'ètica professional.
- Afegir i corregir en aquest document, amb el consens de la resta de professors, el que les reflexions futures aportin.
- Definir els procediments d'aplicació de les normes deontològiques.
- Fer propostes a l'equip directiu en matèria de formació i difusió de qüestions d'ètica, divulgació interna i externa, i accions i projectes concrets (en la línia d'una institució que pretén promoure un model de gestió per valors) que impulsin temes específics apuntats en el Compromís.

L'equip directiu farà una proposta, que haurà de ser aprovada pel claustre, sobre el nombre de membres i el funcionament detallat de la comissió.

L'aplicació d'aquest Compromís és responsabilitat de tot el claustre de professors. Això ens donarà una millor cohesió com a membres d'una mateixa comunitat educativa.

Agraïments

Volem destacar la iniciativa de David Martí, gerent del Conservatori, i les valuoses orientacions i fonts d'informació del psicòleg José Manuel Alonso Varea, conductor del taller per a l'elaboració d'aquest Compromís, que juntament amb la nostra experiència ens han ajudat a elaborar-lo.

Documentació de consulta

Per a consulta del centre disposem d'una memòria del procés que hem seguit durant les sessions del taller de deontologia, com també de la referència de material divers (altres codis de deontologia, frases fetes, cites d'autor...).

LLIBRES RECOMANATS

- Frankl, V. (1989): *El hombre en busca de sentido*. Barcelona: Herder.
- Marina, J.A. (1995): *Ética para náufragos*. Barcelona: Anagrama.

MATERIALS LLIURATS

Llibres i documents

- Aramberri, M.J. (2007): "Las competencias clave desde la enseñanza profesional de la música". Revista *Eufonía*, núm. 41, pàg. 71-83.
- Bucay, J. (2005): *Déjame que te cuente: los cuentos que me enseñaron a vivir* RBA libros, SA. Especialment els contes: Elefant lligat, Llenyataire treballador, El tresor enterrat.
- Cardús, S. (2000): *El desconcert de l'educació*, capítol "No hi ha crisi de valors". Barcelona: La Campana.
- Consell Escolar de Catalunya (1992): *Criteris per a una deontologia del docent*.
- Costa, M. / López, M. (1991): *Manual del educador social*. Fulls sobre comunicació assertiva. Ministerio de Asuntos Sociales.
- Savater, F. (2000): *Ética para Amador*. Ed. Ariel.

BIBLIOGRAFIA I FILMOGRAFIA SOBRE ÈTICA

Bibliografia bàsica

- Altarejos, F., *et al.* (1998): *Ética docente. Elementos para una deontología profesional*. Madrid: Ariel.
- Chalmeta, G. (1996): *Ética especial. El orden ideal de la vida buena*. Pamplona: Eunsa.
- Hansen, D. (2002): *Explorando el corazón moral de la enseñanza*. Barcelona: Idea Books.
- Ochaita, A. (2003): *Ética básica*.
- Rodríguez Luño, A. (1991): *Ética general*. Pamplona: Eunsa.
- Save the children (2003): *Child protection policy* (codi de conducta interna).

Documents

- Consejo General de Colegios Oficiales de Doctores y Licenciados en Filosofía y Letras y en Ciencias (1996): *Código deontológico de los profesionales de la educación* (edició del Consejo). També a Altarejos (1998), 150-5.
- Consell Escolar de Catalunya (1992): "Deontologia del docent. Criteris del Consell Escolar de Catalunya i aportacions diverses", a *Dossiers informatius*, núm. 5. Document 2/1992. Barcelona: Consell Escolar de Catalunya. Publicat també dins Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències, *Butlletí*, abril 1993, pàg. 5-18; a *Consell* (1995), núm. 5; i a Altarejos (1998), 145-50.
- (1995): "La professionalitat en l'àmbit de l'educació", a *Dossiers informatius*, núm. 12. Document 2/1995. Barcelona: Consell Escolar de Catalunya.
- (2002): "Els educadors en la societat del segle XX", a *Dossiers informatius*, núm. 26. Barcelona: Consell Escolar de Catalunya.

Lectures

- Ayllón, J. R. (1998): *Desfile de modelos. Análisis de la conducta ética*. Madrid: Rialp [4a ed.: 2000].
- Cardona, C. (1990): *Ética del quehacer educativo*. Madrid: Rialp [2a ed.: 2001].
- Ruiz, M. (1999): *Los límites de la educación*. Madrid: Unisón [3a ed.: 2000].
- Spaemann, R. (1987): *Ética: cuestiones fundamentales*. Pamplona: Eunsa [5a ed.: 1998].
- Hansen, D. (2001): *Llamados a enseñar*. Barcelona: Idea Books.
- Enkvist, I. (2000): *La educación en peligro*. Madrid: Unisón.
- Mañú, J.M. (1996): *Ser profesor hoy*. Pamplona: Eunsa. [5a ed.: 2004].
- Mañú, J.M. (1999): *Escuela del siglo XXI*. Pamplona: Eunsa.
- Mañú, J.M. (2004): *Cómo educar a niños de 6 a 12 años*. Madrid: Ediciones Universitarias Internacionales.

Bibliografía d'ampliació

- Abbà, G. (1992): *Felicidad, vida buena y virtud*. Barcelona: Ediciones Universitarias Internacionales.
- Altarejos, F. (1986): *Educación y felicidad*. Pamplona: Eunsa.
- Altarejos, F. (1999): *Dimensión ética de la educación*. Pamplona: Eunsa.
- Aranguren, J.L.L. (1986): *Ética*. Madrid: Alianza.
- Aristóteles (1993): *Ética Nicomáquea*. Madrid: Gredos.
- Ayllón, J.R. (2001): *Lucas en la caverna. Historia y fundamentos de la ética*. Barcelona: Martínez Roca.
- Davis, G. A. i Thomas, M. A. (1989): *Escuelas eficaces y profesores eficientes*. Madrid: La Muralla.
- Delors, J. (1996): *La educación encierra un tesoro*. Madrid: Santillana [esp. cap. 7].
- Espelt, R. (2001): *Jonás cumplió los 25. la educación formal en el cine de ficción 1975-2000*. Barcelona: Laertes.
- Esteve, J. M. (1984): *Profesores en conflicto. Repercusiones de la práctica profesional sobre la personalidad de los enseñantes*. Madrid: Narcea.
- Frankl, V. (1989): *El hombre en busca de sentido*. Barcelona: Herder.
- Gichure, C. W. (1995): *La ética de la profesión docente. Estudio introductorio a la deontología de la educación*. Pamplona: Eunsa.
- Jover, G. (1991): *Relación educativa y relaciones humanas*. Barcelona: Herder.
- Laun, A. (1993): *La conciencia. Norma subjetiva suprema de la actividad moral*. Barcelona: Eunsa.
- Lewis, C.S. (1991): *Los cuatro amores*. Madrid: Rialp.
- Lipovetsky, G. (1994): *El crepúsculo del deber. La ética indolora de los nuevos tiempos democráticos*. Barcelona: Anagrama [5a ed.: 2000].
- Llano, C. (2004): "Ética profesional y santificación del trabajo", dins *Romana*, núm. 38, pàg. 112-129.
- Lozano, J. M. (1994): "Què vol dir professional? Marc de referència per a una ètica professional", a diversos autors: *Què vol dir professional de l'ensenyament? I Seminari Proposta-Espai de Pedagogia*, 1993. Barcelona: Cruïlla.
- MacIntyre, A. (1982): *Historia de la ética*. Barcelona: Paidós. [3a reimpr.: 1988].
- MacIntyre, A. (1987): *Tras la virtud*. Barcelona: Crítica.
- Marina, J.A. (1995): *Ética para náufragos*. Barcelona: Anagrama.
- Matthieu, V. (1990): *Filosofía del dinero. Tras el ocaso de Keynes*. Madrid: Rialp.
- Naval, C. (1995): *Educar ciudadanos. La polémica liberal-comunitarista en educación*. Pamplona: Eunsa.
- Otero, O.F. (1978): *Realización personal en el trabajo*. Pamplona: Eunsa.
- Pieper, J. (1990): *Las virtudes fundamentales*. Madrid: Rialp.
- Puig Rovira, J.M. (1999): *Feina d'educar. Relats sobre el dia a dia d'una escola*. Barcelona: Edicions 62.
- Rhonheimer, M. (2000): *La perspectiva de la moral. Fundamentos de la ética filosòfica*. Madrid: Rialp.
- Rodríguez Luño, A. (1982): *Ética*. Pamplona: Eunsa.